

att tro, att man hade hennes gravvård i behåll. — Gunnar Bolin har satt inskriftens Ermund i förbindelse med Botvidlegendens Hermundus, »quidam vir nobilis et bona memoria dignus», som på sin fädernegård Säby hade grundat en kyrka helgad åt S:t Alban, dit den helige Botvids döda kropp först fördes. Legendens Säby avser säkerligen Säby i Salems sn (A. Lindhagen i *Nordisk Tidskrift för bok- och biblioteksväsen* 9, 1922, s. 81), beläget i den mitt emot Ekerö ligande delen av Södertörn. Är Bolins antagande riktigt, skulle det ge en ungefärlig tidsbestämning för Ekerö-stenen: mitten av 1100-talet eller kanske snarast något senare.

16. Nibble, Ekerö sn.

Litteratur: B 279, L 357. J. Bureus, Fa 6 s. 82 n:r 178 (Bureus' egen uppteckning), Fa 5 n:r 490, Fa 1 s. 105; J. Hadorph, Färentuna Häradz Runstenar (1680), n:r 18; J. Peringskiöld, Monumenta 3, bl. 247; O. Celsius, SR 1, s. 18; J. G. Liljegren, Runlära (1832), s. 99; V. Dahlgren, Färentuna härad, 1851 (ATA), s. 27; R. Dybeck, Mälarens öar (1861), s. 12; UFT h. 7 (1878), s. 53; S. Bugge o. E. Brate, Runverser, s. 78; E. Brate i Namn och Bygd 2 (1914), s. 84 f.; O. v. Friesen i Namn och Bygd 18 (1930), s. 99 f.

Avbildningar: Leitz 1676 (Hadorph a. a., Peringskiöld a. a. och B 279).

Runstenens plats var enligt Bureus »på Äkerön vidh Nybla», enligt Hadorph »Nybbele wid Allmenne vägen»; det anmärkes, att »här ofwanföre finnes många märkeliga ättehöger, hwar aff sees at thenna har warit en myndig Man». Peringskiöld uppger att den stod westan för prestegården». Enligt Dahlgren låg den kullfallen »å Älby ägor, vester om landsvägen. I Run-Urkunderna angifves den origtigt vara befintlig å Nibble ägor.» Stenen är numera borta och har förgäves eftersökts.

På vänstra sidan var stenen skadad och inskriften defekt. Hadorph uppger, att namnet på den döde var »bortbijtet aff dem som hafwa haft tandewärck».

Inskrift (enligt Bureus och B 279):

kuni · auk : kari : raispu · stin · efir · · · · r : han : uas : buta : bastr : irupi : hakunar

Gunni ok Kari raispu stæin æftir Hann vas bonda bæstr i roði Hakonar.

»Gunne och Kåre reste stenen efter Han var den bäste av bönder i Håkons rod.»

Till läsningen: Bureus (F a 6) har **· kuni · auk · kari : raispu efir · · · · r : han uas : futa : bestr irupi hakunar**. Över sista runan i **kari** står l? Ordet 18—21 **stin** saknas hos Bureus; på Leitz' teckning står det på ett egendomligt sätt sammanträngt. Möjligen har ristningen här varit skadad. 26 **r** finns både hos Bureus och Leitz; det följande : endast hos Bureus. Efter 29 **n** sk endast hos Leitz. 33 **f** Bureus, **b** Leitz. 38 **e** Bureus, **a** Leitz. Sk efter 41 **r** endast hos Leitz. 42 **i** Bureus, **a** Leitz. 51—52 **ar** Bureus, **u** Leitz (av Peringskiöld i *Monumenta* rättat till **au**, möjligen på grund av egen undersökning).

Bureus tolkar (i F a 5) inskriftens sista mening på följande sätt: »Hic erat Prætor optimus, qvi in Hagundia». Han har tydligen uppfattat **futa** som 'fogde' och **hakunar** som genitiv av häradsnamnet Hagund. — Hadorph transskriberar: »han was Butæ bæstr är vthi Hakunö» och uttyder detta: »han war bästa Bonde vthi Hakanö», det är Äkerö». Peringskiöld (*Monumenta* 3, bl. 246) gör om Ekerö följande utläggning: »Äfven som Alsnö fått sitt namn af konung Adils som där bodt och det gamla konungahuset tvifvels uthan å nyo uppbyggia låtit, så hafuer och Äkerön fordom haft sitt rätta nam[n] Hakunau eller Håkonarö af konung Håkans hofhold som til det oftesta skedt är här på Askanäs där nu Äkerö kyrkia står, och undertiden

namn Håkon, förmodligen en jarl. Men dels saknar man all kännedom om en sådan uppdelning av Roden, dels är namnet Håkon i de svenska runinskrifterna så sällsynt, att man knappast kan undgå att sammanställa vår inskrifts Håkon med den Håkon, som omtalas i Hovgården-inskriften, U 11. Då måste den sista meningens innebörd vara: »han var den bäste av bönder i Håkons ledung», d. v. s. i det ledungståg som konung Håkon bjöd ut. Det vedermåle som lämnas den döde, är i så fall besläktat med det som läses på Turinge-stenen (Sö 338): »Bröderna voro bland de bästa män i landet och ute i ledung (i lipi : uti)».

22—25 **efir** är givetvis felristning (eller felläsning) för **eftir**. Inskriften har **u** för **o** i 33—36 **buta** och väl också i 43—46 **rupi** (jfr U 11 **rop**). Formen **raispu**, med **-p** i preteritum av *ræisa* 'resa', är sällsynt i Uppland; den förekommer även L 10 Sigtuna, L 485 Sälma, Skånela sn och L 489 Kimsta, Skånela sn. 33—36 **buta** *bonda* är gen. pl. med partitiv betydelse: den bäste av bönder. Huruvida inskriften haft **best**r (Bureus) eller **bastr** (Leitz) är ovisst; det senare kan givetvis vara beteckning för såväl *bastr* som *bæstr*. Den förra formen är icke säkert styrkt i svenskan.

17. Skytteholm, Ekerö sn.

Pl. 8.

Litteratur: B 280, L 358. J. Hadorph, Färentuna Häradz Runestenar (1680), n:r 19; J. Peringskiöld, Monumenta 3, bl. 248; O. Celsius, SR 1, s. 19; V. Dahlgren, Färentuna härad, 1851 (ATA), s. 28; UFT h. 7 (1878), s. 54; E. Brate, Anteckningar (ATA).

Äldre avbildningar: Leitz 1676 (hos Hadorph a. a., Peringskiöld a. a., B 280); Brate 1901 (ATA).

Runstenen stod enligt Hadorph i »Skytteholms Sudra Gärde», enligt Peringskiöld i »Skytteholms gärde på en liten backe wid några ättehögar». Den har stått kvar på samma plats till slutet av 1800-talet, »på bergshällen S om Skytteholm» (beskrivningen till Geol. kartbladet »Södertelge»), »vid en skadad hög å en mindre backe i gärdet» (Dahlgren), »på en kulle SSV om gården» (Brate). Då marken skulle odlas, föll stenen omkull och låg så en lång tid. Omkring 1890 flyttades den till sin nuvarande plats, på en udde i norra delen av parken. — Den ursprungliga platsen är utmärkt på Geologiska kartbladet »Södertelge».

Ljusgrå granit, med en vacker och jämn, ehuru knottrig yta. Höjd 1,22 m., bredd 0,97 m. Ristningen är delvis grund. På h. sidan upptill är ett stycke avslaget; det saknades redan på 1600-talet.

Inskrift:

: **puruti** · **auk** · **asi** · **raisa** · **stin** · **aftir** · **aupkir** · **p** . . . - **kup** · **hialbi** · **at** · **hns** :

Þrotti ok Asi ræisa stein æftir Auðgæir, b[roður] . . . Guð hialpi and hans.

»Trotte och Åse resa stenen efter Ödger, (sin) broder . . . Gud hjälpe hans ande.»

Till läsningen: 17 **a** har en kort men djupt huggen bst. Något **i** finnes ej efter 24 **t**. Icke stungna äro 20, 30 **i**, 29, 34 **k**. Av 32 **b** är utom nedre delen av hst även en del av nedre bst i behåll. — Leitz: 17 **i**, 22 **i**, 45—47 **puru**, tecknat med vänderunor. Detta har emellertid i Peringskiölds *Monumenta* blivit rättat till **hns**. — Brate: 22—25 **iftir**; »huruvida vänderunorna **puru** i B 280 rätt återgifva ristningen, kan ej afgöras . . .; blott **p** synes någorlunda tydligt». — Liljegren förbinder de fyra vänderunorna med de föregående **ta**, vilka han läser två gånger, och får sålunda: **kup** · **hialbi** · **at** **puruta** »Gud hjälpe Trottes ande». Det är emellertid alltid för en döds ande eller själ, som Guds hjälp anropas. Att, så som här, en levande, som reser stenen, skulle bedja om hjälp för sin egen ande, torde vara utan motstycke.